

függően gátolja, avagy az eddig elhanyagolt érzékszervre, a szaglásra is kiterjesztve gazdagítja a műélvezetet.

Végül valamit a saját házunk tájáról. A jugoszláv pavilonban Janez Bernik festményeinek kiállítása látható, s erről a legelfogultabb megállapításként is csak annyit mondhatunk: nagyon jó. Szerencsés pillanatot használt ki Bernik velencei bemutatkozása, mert ilyen autentikus, erőteljes, egységes szemléletet tükröző művekből nem volt sok az idei biennálén.

Összegezőképp mit is mondhatnánk? Úgy tűnik, változások vannak kilátásban, mégpedig olyan változások, amelyek a képzőművészet talpraállását, hitelének visszanyerését eredményezhetik. Felsejlenek már az ütköztetések, olykor szembesültek a különféle vizuális meggyőződések, s jól tudjuk, ez mit jelent: csak így lehet továbblépni.

P. NÁRAY Éva

MARIO REIS TERMÉSZETES AKVARELLJEI

A Modern Művészetek Múzeumának szalonja, Belgrád, 1988. május—június

A Magyar Értelmező Kéziszótár szerint az akvarell nem más, mint vízfestmény, illetve vízfestéssel való festés. A meghatározás bizonyára azért ilyen lakonikus, mert megfogalmazója úgy képzelte, mindenki tudja, miről is van szó: a művész víz segítségével feloldja a rendszerint kis korong formájában forgalmazott festéket, és azt ecsetjével papír- vagy más felületre keni. Az új kiadásban azonban valószínűleg ki kell majd egészíteni a meghatározást, mert Mario Reis düsseldorfi alkotó egészen váratlan irányba szélesítette ki a hagyományos műfaj fogalmkörét: legutóbbi belgrádi tárlatán olyan vízfestményeket állított ki, melyekhez nincs szükség se kis festékkorongokra, se ecsetre, de még a művész kezügyességére se. A falon függő munkák mégis akvarellnek nevezhetők, hiszen lényegében „vízfestéssel való festés” eredményei.

A dolog nyitja nagyon egyszerű. Mario Reis unalmasnak találta azt a régi szokást, hogy a művész tisztes távolságból a természetet festi. Ezért úgy döntött, hogy rábízta a természetre, „fesse” az saját magát. Kifeszített vásznait speciális emulzióréteggel kente be, s a festőállvány helyett különböző folyókba helyezte azokat. Türelmesen várt mindaddig, míg a víz megfelelő tónusú nyomot nem hagyott a felületen, majd a kész művet kiemelte, fixálta, és saját neve mellett az igazi alkotó, az illető víz nevét is feltüntette. Így lett belgrádi kiállítása bizonyos értelemben rangos nemzetközi rendezvény, hiszen olyan közismert nevek is szerepelnek rajta, mint a Visztula, az Elba, a Temze, a Duna, a Szajna, a Loire és a Rajna.

Egy olyan kiállítás, amelyen ennyi nagy egyéniség szerepel, természetesen már eleve nem lehet egységes szemléletű. Mindegyiküknek más-más színe, sűrűsége, íze és szaga van. Mindegyik magában hord valamit annak a vidéknek a tónusából, amelyen keresztülhalad, mindegyiknek más a kedvenc növényzete, sőt környezete mindegyiket más-más anyagokkal és más-más mértékben szennyezte be. A Szajna pillanatok alatt monokróm feketére mázolja a rendelkezésére bocsátott vásznat, az Elba vörös iszaptól terem gyönyörű tachista felületeket. a Duna a szürke homok kifejezési lehetőségeivel kísérletezik, a gyors folyású hegyi patakok kézjegye annyira lágy, mintha csak a napsugár érintené a vásznat, a holtágak pedig komor olajzölddel dolgoznak, nemegyszer apró csigákat és nyálas moszatokat applikálva a képfelületre.

Nyilván mondanom sem kell, mindegyik kiállító nonfiguratív művészetet művel, hiszen ez az alkotótípus eleve nem tud és nem is akar különbséget tenni belső és külső, test és lélek, lényeg és forma között. Ahogy Chartier mondaná: „nem ismer tényt csak eseményt”, örökké a pillanathoz tapadó, s onnan kifolyó levést. Éppen ezért ennek az alkotótípusnak az ars poeticája meglehetősen polemikusan viszonyul az olyan alacsonyabb rendű esztétikához, mint amilyen az emberé. Ahelyett hogy perspektívaörvényeket, arányrendszereket, szintanokat és egyéb okos elméleteket gyártana, pusztán létével testesíti meg minden nagy művészet végső célját: a kép és a lényeg, a szemléletes valóság és az örök jelentőség végső azonosságát.

A kiállításon szereplő alkotókról eddig is mindenki tudta, hogy hatalmas dolgokra képesek, de Mario Reis pofonegyszerű ötletére volt szükség ahhoz, hogy láthatóvá váljon, ami eddig láthatatlan volt, illetve hogy kiderüljön: vízfestményt talán csak a víznek szabadna festenie.

SEBŐK Zoltán